

## LA MÈTRICA

### 1. El compte sil·làbic

El **compte sil·làbic** dels versos s'acaba a la darrera síl·laba tònica.

Les llicències poètiques que poden afectar el còmput són:

- **Sinalefa** : És la unió de la vocal final d'una paraula i la inicial de la següent.

"Retorno a les festes llunyanes" 8

- **Elisió**: Supressió d'una vocal perquè entra en contacte amb una altra igual o similar. També doncs, s'uneixen dues síl·labes en una.

"Sembla la cobla al lluny sonant" 8

- **Hiat**: Desfeta d'una possible sinalefa, que fem quan necessitem una síl·laba més perquè el vers mantingui regularitat amb els altres.

"A Aragó n'hi ha una dama 7

que és bonica com un sol " 7

### 2. La cesura

La **cesura** és una pausa enmig del vers que pot coincidir amb un signe de puntuació, i que divideix el vers en dues unitats, anomenades **hemistiquis**.

|                            |                         |       |
|----------------------------|-------------------------|-------|
| "Potser només ets l'ombra  | rient i fugitiva        | 6+6 A |
| d'un desig obstinat        | a habitar dins la ment  | 6+6 B |
| i l'he cenyit entorn       | amb carn de pensament   | 6+6 B |
| i amb sang de mes batalles | t'he fet encesa i viva" | 6+6 A |

(C.Riba)

### 3. La rima

La **rima** és la repetició total o parcial dels sons del final dels versos:

1. **Rima assonant**: repetició de vocals, però no de consonants al final de cada vers a partir de l'última vocal tònica.

"Venedor d'amor  
porta joies fines:  
la noia que vols  
la noia que tries 5  
(J.Salvat-Papasseit)

2. **Rima consonant**: coincidència total dels sons vocàlics i consonàntics a partir de l'última vocal tònica.

"Joncs d'aiguamoll, verda flama,  
sovint s'ajupen al vent.  
He vist que hi passa una dama,  
dolça a la llum de ponent" 7  
(Marià Manent)

3. **Rima femenina:** l'última paraula del vers és un mot pla o esdrúixol.
4. **Rima masculina:** l'última paraula del vers és un mot agut.
5. **Rima encadenada** abab
6. **Rima abraçada** abba

#### 4. Els versos catalans.

Els versos catalans es divideixen en versos d'art menor (menys de nou síl·labes) i en versos d'art major (més de vuit síl·labes).

##### 1. Versos d'art menor:

- **Monosíl·labs**
- **Bisíl·labs**
- **Trisíl·labs**
- **Tetrasíl·labs**
- **Pentasíl·labs**
- **Hexasíl·labs** (propi de la literatura popular, cançons)
- **Heptasíl·labs** (freqüent en la poesia catalana)
- **Octosíl·labs** (molt utilitzat)

##### 2. Versos d'art major:

- **Decasíl·labs** : vers per excel·lència de la poesia catalana. Pot portar o no cesura, si la porta serà:

4+6 d'origen català  
6+4 d'origen francès  
5+5 d'origen castellà

- **Alexandrí:** vers de 12 síl·labes, dividit en dos hemistiquis de 6+6

##### 3. Versos sense rima:

- **Blancs:** no observen rima però presenten unes regularitats mètriques
- **Lliures:** no observen ni regularitats mètriques ni de rima.

## 5. L'estrofa

- **L'apariat:** Agrupació de dos versos que tenen una mateixa rima assonant o consonant. Propi dels rodolins:

"A la taula i al llit  
al primer crit"

Aquesta estrofa dóna forma a dos gèneres poètics de la literatura popular, d'àmplia difusió els segles XIV i XV fins XIX:

- o **Noves rimades:** sèrie indeterminada d'apariats d'un mateix nombre de síl·labes que rimes en assonant. La temàtica que les caracteritza eren narracions sobre fets actuals, amb un fons narratiu lligat a la cort.
- o **Codolada:** sèrie indeterminada d'apariats amb rima consonant alternant versos de 8 i 4 o de 7 i 3 síl·labes. Presenten escenes de la vida vulgar. Visió realista d'acord amb els gustos de la burgesia.
- **Tercet :** Combinacions de 3 versos que poden enllaçar-se amb una rima comú (monorims) o bé només lligar-ne dos i deixar-ne un de solt, que lligarà amb el tercet següent: tercets encadenats (aba, bcd,...).
- **Quartet / quarteta :** Agrupacions de 4 versos de rima consonant o assonant, encadenada (ABAB) o abraçada (ABBA).  
Quartet: versos d'art major  
Quarteta: versos d'art menor
- **Cobla:** Combinació de 8 versos decasíl·labs en dos quartets que tenen rima encadenada o rima abraçada, sinó ambdues combinades. Generalment de tema amorós (A.March)

**Octava reial :** Combinació de 8 versos decasíl·labs que respon a l'estructura ABAN ABCC. (Introduïda per J.Boscà)

**Sonet:** Combinació poètica de 14 versos distribuïts en dos quartets i dos tercets. Els versos són decasíl·labs, normalment.

**Romanc :** Composició poètica d'un nombre indeterminat de versos heptasíl·labs (generalment). La rima és assonant en els parells i lliure en els senars 7-, 7a, 7-, 7a ...